

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Професор ЗВО Інна АНДРУШКО

« 02 » 09 20 24 р.

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 221 Стоматологія

(код і найменування спеціальності)

мова навчання українська, англійська

Вінниця 2024 рік

Робоча програма дисципліни **«Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації»** підготовки доктора філософії третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 221 Стоматологія.

«29» серпня 2024 року. 17 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.філос.н., проф. ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ,

д.філос.н., проф. ЗВО Костянтин ВЕРГЕЛЕС.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та суспільних наук
Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри філософії та суспільних наук

проф. ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ

«29» серпня 2024 року

Схвалено методичною радою кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова за напрямом підготовки доктора філософії третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я.

Протокол від «30» серпня 2024 року №1

Голова

проф. ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ

«30» серпня 2024 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» складена відповідно до освітньо-наукової програми (ОНП) підготовки доктора філософії за спеціальністю 221 Стоматологія 2023 р. Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорони здоров'я спеціальності 221 Стоматологія, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України №1023 від 15.11.2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни (анотація)

Філософія – важлива складова духовного світу людини та суспільства, одна з форм суспільної свідомості, інтегральне узагальнення інтелектуальних надбань та життєвого досвіду людства; вона є самосвідомістю людства та теоретичною основою його світогляду. Світогляд – це найзагальніше усвідомлення людиною та людством навколишнього середовища, свого місця в ньому; ставлення і відношення до світу і до себе, своїх претензій і намірів в житті та шляхів в їх реалізації. Світогляд поєднує та суміщає у собі цілісну систему знань і уявлень, поглядів і переконань, усвідомлених правових та моральних норм, цінностей, ідей та ідеалів, соціальних пріоритетів, життєвих принципів, - одним словом, все те, що визначає та зумовлює лінію поведінки людини, її відповідальне ставлення до себе, колективу, суспільства та природи.

Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії та духовної діяльності озброює людину знанням загальних принципів буття, спираючись на які вона може орієнтуватися у складній системі зв'язків і відношень об'єктивної діяльності. Так як філософія поширюється на все доступне людському пізнанню, то вона відрізняє нас від дикунів та варварів, і кожен народ є тим більше цивілізованим та освіченішим, чим більше в ньому філософствують. Для держави немає більшого блага, ніж мати істинних філософів (Р. Декарт), а ми повинні додати – та істинних, справжніх вчених-медиків, лікарів-клініцистів.

Саме філософія завжди була, є і мабуть буде найбільш важливою складовою підготовки медичних наукових кадрів. Адже філософські знання, світоглядні принципи не являються і не можуть бути трансцендентними, тобто зовнішніми, потойбічними як по відношенню до наукового медичного знання, так і до лікарської справи. Вони вплетені в живу тканину науково-пошукової лікарської діяльності. В той же час філософські ідеї, поняття не входять як фрагмент в систему медичного знання, а трансформуються у методологічні основи цього виду діяльності.

Без філософії не може обійтися жодна людина і тим більше – вчений-медик, лікар-клініцист, науково-пошукова праця і діяльність яких будується виключно на довірі пацієнтів, хворих людей. За своїм інтелектом, ерудицією, духовним розвитком, починаючи з етикету та мови, справжній вчений-медик, лікар-клініцист повинен бути набагато вище свого пацієнта. Інакше кажучи, він повинен бути насамперед особистістю. А особистість вченого-медика, практикуючого лікаря є особистістю не для себе, а для хворих, для пацієнтів. Як слушно відзначив М.І. Пирогов: бути щасливим щастям інших – ось справжнє щастя і земний ідеал життя кожного, хто присвятив себе медичній професії. За нашим переконанням, в умовах сучасного науково-технічного прогресу і вузької соціалізації саме орієнтація на формування особистості вченого-медика, лікаря-клініциста у процесі підготовки наукової зміни має бути домінуючою. Тут чільне місце якраз і належить філософії та її фундаментальним теоретичним знанням.

Програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону країни «Про вищу освіту, 2014»; Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорони здоров'я спеціальності 221 Стоматологія, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України №1023 від 15.11.2022 р.

Цілі навчання: Здобуття знань з філософії та їх логічне та практичне застосування в житті.

Статус навчальної дисципліни: ОК1 обов'язкова, цикл загальної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія філософії та методологічні аспекти розвитку науки та цивілізації.

Міждисциплінарні зв'язки

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації тісно переплетена з іншими науками, оскільки філософське осмислення буття є домінуючим у всіх наукових дослідженнях. Зв'язок філософії з науковою свідомістю призводить до формування специфічного типу мислення та незалежного погляду на світ.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення філософії та формування у здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, цілісного уявлення про світ і людину, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття. Вивчення філософії має велике значення у вихованні майбутніх медиків, формуванні їх переконань, софійно-діалектичного мислення, підвищенні їх науково-культурного рівня сучасної цивілізації.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є спрямування здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, до пізнання сенсу життя і оволодіння професією лікаря та формування навиків самостійного і творчого мислення у сфері науково-практичної діяльності.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання ОНП Стоматологія третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 221 Стоматологія, освітньої програми Стоматологія).

Згідно з вимогами ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 221 Стоматологія дисципліна Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації забезпечує набуття аспірантами наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 8. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК 9. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК10. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

СК12. Здатність до лідерства, керування колективом. Лідерство у розробці та впровадженні інновацій у професійній стоматологічній та освітній діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна. Програмні результати навчання (РН)

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації як навчальна дисципліна закладає фундамент для формування в подальшому інтегративних кінцевих результатів навчання згідно з ОНП третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 221 Стоматологія, освітньої програми Стоматологія, а саме:

РН 02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.

РН 04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.

РН 11. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

РН 12. Організовувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди); демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Демонструвати знання з основних категорій філософії, її предмет та функції, філософський зміст феномену релігії, основні історичні етапи розвитку філософії.
2. Вміти аналізувати зв'язок філософії із наукою, медициною та світовою культурою.
3. Застосовувати методологічні принципи філософського пізнання природи і суспільства та їх взаємодії.

Використовувати філософські знання для розуміння культурних традицій та їх вплив на розвиток медицини та пояснювати поняття: натурфілософія, закон, діалектика.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації	Модуль 1	135	4.5	68	46	21

Змістовий модуль 1

Тема 1. Філософія та її предмет

Філософія як навчальна дисципліна. Предмет та функції філософії. Проблема методу в філософії..

Тема 2. Світогляд людини і філософія

Поняття світогляду, його структура та різновиди. Історичні типи світогляду.

Тема 3. Релігія як історичний тип світогляду

Походження та історія розвитку релігійних вірувань.

Змістовний модуль 2. Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки

Тема 1. Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю

Соціально-економічні та духовні передумови виникнення філософії в країнах Сходу. Особливості східної парадигми філософії. Давньокитайська філософія, конфуціанство, даосизм. Традиційні ідеї філософії давньої Індії. Ортодоксальні та неортодоксальні школи індійської філософії.

Тема 2. Антична філософія

Особливості філософії Заходу. Характерні особливості філософії стародавньої Греції,

основні історичні періоди її розвитку. Антична діалектика.

Філософські школи, вчення та напрямки раннього періоду, мілетська, іонійська школа фізиків, натурфілософів, елейська школа філософії і школа Піфагора. Філософське вчення Геракліта із Ефеса. Філософія Демокріта із Абдер.

Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму. Філософія Сократа і Платона. Філософія Аристотеля. Пізній період філософії стародавньої Греції. Період занепаду Еллінізму. Скептицизм, стоїцизм, епікурейство і неоплатонізм.

Тема 3. Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя

Характерні риси філософії Середньовіччя, етапи її формування та розвитку. Філософсько-релігійні проблеми. Апологетика і патристика. Схоластична філософія. Суперечка про універсалії, реалізм і номіналізм.

Тема 4. Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження

Основні риси та особливості філософії епохи Відродження. Антропоцентризм, гуманізм, пантеїзм, культ краси. Концепція двоїстості істини та елементи діалектики.

Тема 5. Філософія Нового часу

Характерні риси філософії Нового часу. Пошуки універсального методу пізнання. Ф.Бекон — фундатор філософії Нового часу експериментального природознавства. Механічний матеріалізм Т.Гоббса і раціоналізм Р.Декарта. Філософія Б.Спінози. Раціоналізм В.Г. Лейбніца. Сенсуалізм Дж. Локка. Суб'єктивно-ідеалістичні течії Нового часу, філософія Дж. Берклі і Д.Юма.

Тема 6. Філософія французького Просвітництва

Просвітництво як філософський феномен, його виникнення та розвиток. Деїзм та механістичний матеріалізм як основні етапи розвитку філософії Просвітництва.

Тема 7. Німецька класична філософія.

Генезис німецької класичної філософії, її основна проблематика та значення.

Філософська позиція І.Канта, його теорія пізнання.

Практично-дієва сутність суб'єктивного ідеалізму Й.Фіхте. Натурфілософія і система трансцендентального ідеалізму Ф.В.Й. Шеллігна. Об'єктивний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля, його система та метод. Матеріалізм Л. Фейєрбаха. Антропологізм, органіцизм.

Тема 8. Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія

Соціально-економічне буття і світ людини, протиріччя сучасної епохи. Характерні риси некласичної філософії XIX-XX ст.

Філософія людського буття: екзистенціалізм, філософська антропологія і соціобіологія; неопозитивізм та його еволюція.

Сучасні релігійно-філософські течії: неотомізм, персоналізм, тейярдизм.

Тема 9. Вітчизняна філософія

Історико-культурні витоки вітчизняної філософії. Гуманістичні тенденції у вітчизняній філософії. Філософія Г.Сковороди. Розвиток філософії в XIX ст., сутність філософського романтизму. Філософські погляди Т.Шевченка, І.Франка. Релігійна філософія XIX ст.: П.Юркевич, В.Соловйов, М.Бердяєв. Космологічні концепції у вітчизняній філософії. Вітчизняна філософія XIX-XX ст. Сучасна філософія України.

Тема 10. Буття. Матерія. Свідомість

Буття та його різновиди. Історичний генезис категорії «матерія», матерія та форми її існування. Сучасна наука про матерію. Проблема свідомості у філософії та науці. Індивідуальна і суспільна свідомість, їх єдність і різниця.

Тема 12. Філософська гносеологія

Поняття діалектики, її принципи та закони. Предмет і основні напрямки гносеології. Механізм пізнавального процесу, особливості наукового пізнання. Філософське розуміння істини та її критерії.

Тема 13. Філософська проблема світоглядного буття.

Свідомість як елемент світогляду. Буття та його різновиди.

Тема 14. Філософська проблема матерії.

Світоглядні проблеми. Історичний генезис категорії «матерія», матерія та форми її існування. Сучасна наука про матерію.

Тема 15. Філософсько-світоглядні проблеми формування свідомості.

Види свідомості. Проблема свідомості у філософії та науці. Індивідуальна і суспільна відомість, їх єдність і різниця.

Тема 16. Філософська проблема пізнання світу.

Предмет і основні напрямки гносеології. Механізм пізнавального процесу, особливості наукового пізнання. Філософське розуміння істини та її критерії. Філософська гносеологія.

Тема 17. Формування та розвиток системного наукового світогляду.

Поняття діалектики, її принципи та закони.

4. Структура навчальної дисципліни

	Тема	Всього	Лекції	Пр.зан	СРС
	Змістовний модуль 1. Філософія та її предмет				
1	Філософія та її предмет	5	2	2	1
2	Світогляд людини і філософія	5	2	2	1
3	Релігія як історичний тип світогляду	5	2	2	1
	<i>Змістовний модуль 2. Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки Філософська онтологія, гносеологія та антропологія</i>				
1	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	4	2	2	
2	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	5	2	2	1
3	Філософія стародавньої Греції	6	4	2	
4	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	7	4	2	1
5	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	7	4	2	1
6	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	5	2	2	1
7	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	4	2	2	
8	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	4	2	2	
9	Філософія Нового часу	4	2	2	
10	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	3	2		1
11	Філософія французького Просвітництва	5	2	2	1
12	Німецька класична філософія. Частина 1	5	2	2	1
13	Німецька класична філософія. Частина 2	5	2	2	1
14	Особливості німецької класичної філософії. І. Кант	7	4	2	1
15	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	5	2	2	1

16	Сучасна західна філософія	5	2	2	1
17	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	5	2	2	1
18	Вітчизняна філософія	6	4	2	
19	Буття. Матерія. Свідомість	4	2	2	
20	Філософська проблема буття	3	2		1
21	Філософська проблема пізнання світу	2	2		
22	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	5	2	2	1
23	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	3	2		1
24	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	5	2	2	1
25	Філософська проблема пізнання світу.	3	2		1
26	Формування та розвиток системного наукового світогляду.	3	2		1
	Всього	135	68	46	21

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль №1 Філософія та її предмет		
1.	Філософія та її предмет	2
2.	Світогляд людини і філософія	2
3.	Релігія як історичний тип світогляду	2
Змістовний модуль №2 Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки		
Філософська онтологія, гносеологія та антропологія		
1.	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	2
2.	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	2
3.	Філософія стародавньої Греції	4
4.	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	4
5.	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	4
6.	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	2
7.	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	2
8.	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	2
9.	Філософія Нового часу	2
10.	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	2
11.	Філософія французького Просвітництва	2
12.	Німецька класична філософія. Частина 1	2
13.	Німецька класична філософія. Частина 2	2
14.	Особливості німецької класичної філософії. І. Кант	4
15.	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	2
16.	Сучасна західна філософія	2
17.	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	2

18.	Вітчизняна філософія	4
19.	Буття. Матерія. Свідомість	2
20.	Філософська проблема буття	2
21.	Філософська проблема пізнання світу	2
22.	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	2
23.	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	2
24.	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	2
25.	Філософська проблема пізнання світу.	2
26.	Формування та розвиток системного наукового світогляду	2
Усього		68

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль №1 Філософія та її предмет		
1.	Філософія та її предмет	2
2.	Світогляд людини і філософія	2
3.	Релігія як історичний тип світогляду	2
Змістовний модуль №2 Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки Філософська онтологія, гносеологія та антропологія		
1.	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	2
2.	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	2
3.	Філософія стародавньої Греції	2
4.	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	2
5.	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	2
6.	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	2
7.	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	2
8.	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	2
9.	Філософія Нового часу	2
11	Філософія французького Просвітництва	2
12.	Німецька класична філософія. Частина 1	2
13.	Німецька класична філософія. Частина 2	2
14.	Особливості німецької класичної філософії. І.Кант	2
15.	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	2
16.	Сучасна західна філософія	2
17.	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	2
18.	Вітчизняна філософія	2
19.	Буття. Матерія. Свідомість	2
22.	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	2
24.	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	2
Усього		46

7. Самостійна робота

	Тема	Кількість годин
1	Філософія та її предмет	1
2	Світогляд людини і філософія	1
3	Релігія як історичний тип світогляду	1
4	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	1
5	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	1
6	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	1
7	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	1
8	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	1
9	Філософія французького Просвітництва	1
10	Німецька класична філософія. Частина 1	1
11	Німецька класична філософія. Частина 2	1
12	Особливості німецької класичної філософії. І. Кант	1
13	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	1
14	Сучасна західна філософія	1
15	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	1
16	Філософська проблема буття	1
17	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	1
18	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	1
19	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	1
20	Філософська проблема пізнання світу	1
21	Формування та розвиток системного наукового світогляду.	1
	Всього	21

8. Індивідуальні завдання:

Індивідуальні завдання включають в себе підготовку доповідей для науково-теоретичних семінарів. Приблизний перелік тем:

1. Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії.
2. Філософія у системі сучасного наукового знання.
3. Філософія і медицина.
4. Філософські концепції походження релігійних вірувань.
5. Неортодоксальні школи індійської філософії.
6. Піфагор та його школа.
7. Сім мудреців світу.
8. Вчення Платона про тіло і душу та сучасна психосоматика.
9. Містицизм як спроба пізнання дійсності.
10. Арістотель - фундатор традиційної логіки.
11. Вплив філософії Демокріта на вчення Гіппократа.
12. Неоплатонізм і християнська догматика.

13. Суперечка про універсальні і сучасна проблема діагнозу хвороби та хворого.
14. Фома Аквінський - систематизатор середньовічної схоластики.
15. Антична філософія і епоха Відродження.
16. Парацельс і сучасна альтернативна медицина.
17. Просвітництво і вітчизняна філософія.
18. Механістичний матеріалізм і медицина.
19. Теорія пізнання І. Канта - революційний переворот у філософії.
20. Априоризм І. Канта і сучасна медична діагностика.
21. Проблема свободи волі у філософії Й. Т. Фіхте.
22. Філософське вчення Й. Фіхте і сучасна наука.
23. Природознавство і філософія Ф. В. Й. Шеллінга.
24. Філософія Г. В. Ф. Гегеля і методологічні проблеми медицини.
25. Логіка і діалектика філософії Гегеля.
26. Критика Л. Фейєрбахом вульгарного матеріалізму.
27. Тейєрдізм і вчення В. Вернадського.
28. Ранній німецький романтизм і філософська герменевтика.
29. Вплив західноєвропейської філософії на інтелектуальний розвиток України 17-18 ст.
30. Вчення про самопізнання людини Г. Сковороди.
31. Філософські погляди Д. І. Чижевського.
32. Філософські погляди класиків української культури.
33. Загадки існування матерії.

9. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота аспіранта передбачає: опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження.

10. Форми та методи навчання

Викладання дисципліни здійснюється за допомогою наступних форм та методів навчання як лекція, пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використанням пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.

11. Методи контролю

Методи контролю: усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль.

12. Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни здійснюється у вигляді диференційованого заліку аспіранта складається з суми поточного контролю та балів отриманих за підсумкове заняття.

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і

виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні диференційованого заліку.

Оцінювання індивідуальної роботи аспірантів.

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та обговоренні.

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю:

Знання студентів з філософії оцінюється за критеріями, сформульованими на основі загальнодержавних освітніх стандартів та сучасних педагогічно-дидактичних принципів навчання, а також з урахуванням вивчення предмета у вищій школі.

Оцінка **“Відмінно”** виставляється тим аспірантам, які дали не менш як 90% правильної відповіді на запитання засвідчили високий рівень теоретичного мислення, самостійно та логічно довели вміння оперувати філософським матеріалом, точно використовувати суспільствознавчу термінологію, продемонстрували високу культуру мови та грамотність, виконували індивідуальні завдання.

Оцінка **“Добре”** виставляється аспірантам, які дали 80–70% правильної відповіді, не допустили істотних неточностей, вільно оперують філософським матеріалом, але їх знання до певної міри звужені, немає достатньо вільної аргументації, хоча висновки зроблені правильно.

Оцінка **“Задовільно”** виставляється при умові 60–50% правильної відповіді, при цьому аспірант виявляє розуміння філософських проблем, певну самостійність при викладі матеріалу, але питання знає поверхово, висновки робить невпевнено, допускає неточності, порушує послідовність викладу матеріалу. Культура мови і грамотність мають певні вади.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється тим аспірантам, які засвоїли менше 50% матеріалу, не змогли дати чітку відповідь на запитання, допустити суттєві змістовно-логічні і стилістичні помилки або зовсім не змогли висвітлити питання. Культура мови низька.

Перелік питань до диференційованого заліку з філософії

1. Суб'єктивний ідеалізм Й. Г. Фіхте.
 2. Предмет філософії та коло її проблем.
 3. Французька Просвіта XVIII ст. Етапи розвитку її філософії.
 4. Поняття світогляду та його структура.
 5. Характерні риси філософії стародавньої Греції та основні етапи її розвитку.
 6. Поняття свідомості, структура свідомості, види свідомості.
 7. Кант – засновник класичної німецької філософії. Філософська позиція І. Канта.
 8. Міфологія як історичний тип світогляду.
 9. Ранній, досократівський період філософії стародавньої Греції, основні школи та вчення.
 10. Буття як вихідна філософська категорія. Різновиди буття.
 11. Ф. Бекон – засновник філософії Нового часу та експериментального природознавства.
- Філософія Ф. Бекона.
12. Релігія як історичний тип світогляду.

13. Філософія Платона.
14. Рух, простір і час як форми існування матерії, їх єдність та взаємодія.
15. Елейська школа філософії. Проблеми буття та руху.
16. Поняття зв'язку та закону. Класифікації зв'язків і законів.
17. Філософія Арістотеля.
18. Різновиди світогляду та їх характеристика.
19. Натурфілософія та система трансцендентального ідеалізму Ф. В. Й. Шеллінга.
20. Основні принципи діалектики та їх характеристика.
21. Характерні риси філософії середньовіччя. Нові філософські проблеми.
22. Проблеми методу у філософії. Функції філософії.
23. Пізній період філософії стародавньої Греції, період занепаду, еллінізму. Основні філософські течії.
24. Поняття безсвідомого. Свідомість і безсвідоме.
25. Особливості схоластичної філософії. Суперечка про універсалії. Реалізм і номіналізм.
26. Поняття пізнання, структура пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
27. Філософія Демокріта, його вчення про атоми і причинність.
28. Специфіка наукового пізнання. Рівні наукового пізнання.
29. Філософія Піфагора.
30. Основні форми наукового пізнання та їх взаємозв'язок .
31. Філософія Сократа.
32. Основні питання філософії, його дві сторони та їх рішення.
33. Філософія епохи Відродження.
34. Гносеологія як розділ філософії.
35. Дуалістична позиція Р. Декарта у філософії, його вчення про вроджені ідеї.
36. Основні методи наукового пізнання.
37. Характерні риси філософії Нового часу.
38. Поняття практики. Види практики, місце практики у пізнанні.
39. Філософія Г. С. Сковороди: онтологія та кордоцентризм. Вчення про «сродну працю».
40. Релігія як історичний тип світогляду.
41. Характерні риси сучасної некласичної філософії.
42. Філософське вчення про істину.
43. Об'єктивно-ідеалістична філософія Г. В. Ф. Гегеля, його система та метод.
44. Категорії одиничного, особливого та загального.
45. Релігійно-філософські течії некласичної філософії.
46. Методи емпіричних досліджень та їх характеристика.
47. Філософія Епікура.
48. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.
49. Непозитивізм та еволюція його розвитку.
50. Природа і суспільство, історія їх взаємодії.
51. Філософія стоїцизму.
52. Проблема причинності у філософії та медицині.
53. Філософія Б. Спінози.
54. Аксиологія як розділ філософії.
55. Персоналізм як релігійно-філософська течія.
56. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха.
57. Поняття істини. Діалектика абсолютної та відносної істини.
58. Формування філософсько-наукового поняття матерії.
59. Неотомізм і тейярдизм як релігійно-філософські течії.
60. Проблема походження свідомості.

13. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточна успішність визначається за результатами навчальної діяльності аспіранта протягом

усього періоду вивчення дисципліни. Середня арифметична оцінка за поточну навчальну діяльність конвертується у бали. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність становить 120 балів. Підсумковий модульний контроль є диференційованим заліком, що проводиться на останньому занятті за розкладом. Диференційований залік передбачає складання модульного контролю в усній формі, обґрунтування своєї відповіді на прикладі історії філософії. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час модульного контролю, складає 80, при цьому максимальна оцінка за відповідь – 50 балів, за ситуаційну задачу – 10 балів. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів. Оцінка за диференційований залік відповідає шкалі: оцінка «5»- 80-71 бал, оцінка «4» - 70-61 бал, оцінка «3» 60-50 балів. Бали, отримані за поточну навчальну діяльність та за результатами іспиту, сумуються. Максимальна кількість балів за дисципліну становить 200 балів. Отримані бали відповідають фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» 200-180 бал, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для диференційованого заліку
180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів). Таблиці, схеми, документи, репродукції, фотографії, книги, діаграми, графіки, мультимедійні засоби (презентації, відеофільми).

15. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Еко Умберто, Федріга Рікардо. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. – Харків: Фоліо, 2024. – 560 с.
2. Сучасна філософія. Тексти : навчальний посібник (укладач: І. В. Мінаков). – Львів : «Новий Світ-2000», 2024. – 143 с.
3. Практикум з філософії : навчальний посібник / під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів : «Новий Світ-2000», 2024. – 256 с.
4. Курс загальної філософії: від ідей до проблем: навчальний посібник / Ігор Карівець, Андрій Поцелуйко. За заг. ред. д-ра філос. наук І. В. Карівця. – Львів: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2024, 309 с.
5. Філософія. Підручник. 5-те видання / Петрушенко В.Л. – Львів: «Новий Світ–2000», 2024. – 504 с.
6. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Світова філософія поствоєнного часу : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. – 472 с.
7. Петрушенко В. Стопи творіння: Буття – Свідомість – Людина та Особистість. – Львів: «Новий Світ-2000», 2023.

8. Туренко В. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право. – К.: Дух і Літера, 2023. – 608 с.
9. Дзьобань О.П. Філософія науки: підручник/ О.П.Дзьобань; ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ; Одеса: Фенікс, 2024. – 516 с.

Допоміжна

1. Словник з логіки і риторики : навчальний посібник / С. М. Повторева, О. Ю. Чурсінова. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2024. – 120 с.
2. Гносеологічні та логічні проблеми медичної діагностики: монографія / Святослав Черкасов. – Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2024. – 289 с.
3. Сидоренко Л.І. Філософія науки. Конспект лекцій. Для аспірантів 1-го року природничих спеціальностей. КНУ імені Тараса Шевченка, 2023 р. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
4. Арістотель. Метафізика. – К.: Темпора, 2022. – 848 с.
5. Марк Аврелій. Наодинці з собою. – Львів: Апріорі, 2022. – 184 с.
6. Платон. Діалоги. – К.: Фоліо, 2022. – 352 с.

16. Інформаційні ресурси

Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>

Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України <https://www.filosof.com.ua/>

Сайт електронної бібліотеки «Чтиво»: <https://chtyvo.org.ua/search-google/>

Сайт (новогрецькою), який буде корисним для широкого загалу, хто цікавиться доробком Аристотеля - <https://aristotelistes.cti.gr/admin/SelectTransSem>

Студія онлайн-освіти Educational Era. URL: <https://ed-era.com>

Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>

Освітня онлайн-платформа. URL: <https://sendpulse.ua>

Платформа онлайн-освіти. URL: <https://impactorium.org>

Освітній хаб – EduHub.in.ua. URL: <https://eduhub.in.ua>